

Tyssen Dariya Andreevna
Master's student
Department of Ukrainian and foreign literature
Faculty of Philology
Melitopol State Pedagogical University
named after Bogdan Khmelnytsky
Melitopol, Ukraine

POSITIVE FEATURES OF THE CREATIVITY V. VINNYCHENKO

Тиссен Дарія Андріївна
студентка магістратури
кафедра української і зарубіжної літератури
філологічний факультет
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна

ПОЕТИКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ В. ВИННИЧЕНКА

Summary. The article presents the peculiarities of V. Vynnychenko's artistic creation. It is emphasized that V. Vynnychenko's work is re-thinking today, because in it, the motives of individualism prevail. In many of his novels and dramas, the humanistic ideals of the transformation of contemporary reality are debunked; prompted contempt for human morality.

Key words: artistic creativity, motive, loneliness, artistic truth, poetics, artistic word.

Анотація. У статті представлені особливості художньої творчості В. Винниченка. Наголошено на тому, що творчість В. Винниченка сьогодні наново переосмислюється, бо в ній, превалюють мотиви індивідуалізму. У багатьох його романах і драмах розвінчуються гуманістичні ідеали перетворення тогочасної дійсності; пропагується зневага до людської моралі.

Ключові слова: художня творчість, мотив, самотність, художня правда, поетика, художнє слово.

Творчість В. Винниченка сьогодні переосмислюється, бо в ній переважають мотиви індивідуалізму. У багатьох його романах і драмах розвінчуються гуманістичні ідеали перетворення тогочасної дійсності; пропагується зневага до людської моралі. Політичні хитання, активна участь у часи громадянської війни, привели В. Винниченка у кінцевому підсумку до табору. Однак, важкі життєві випробовування не заважали письменнику залишити у спадщині художні твори на актуальну тематику.

Прізвища В. Винниченка (1880–1951) не було серед розстріляних письменників. Його не катували в таборах, не доводили до самогубства. Він помер своєю смертю на чужій землі – зuboжілий і майже самотній. Написані ним 14 романів, більше 100 оповідань, 23 драматичні твори, низка публіцистичних статей, щоденникові записи, листи, понад 100 власних картин (портрети, акварелі, пейзажі, натюрморти) розкидані по світу. Сьогодні, в умовах відродження нації, її змагань за гідне місце в європейському домі, поступово руйнуються штучно створені канони інтерпретації спадщини В. Винниченка.

Художню творчість В. Винниченка досліджувало багато критиків, літературознавців, серед яких слід виокремити дослідження Атаманчука В., Базилевського В., Барабана Л., Барана Г., Баранько Ю., Блохіної Н., Білоуса В., Брайко О., Горбаня А., Гриценка В., Гурка С., Костюка Г., Леоненка Р., Мельниченка Т., Погорілого С., Черняка С. та ін.

В. Винниченко був оптимістом, ніколи не втрачав віри в людей, у перемогу добра над злом, світла над темрявою. Все своє свідоме життя він протестував проти всякої кривди, гніту і несправедливості, гаряче закликав до боротьби за краще майбутнє, непримиренно ставився до реакційних сил. Наснагу для боротьби письменник черпав у постійному переслідуванні з селянами, робітниками, прогресивною інтелігенцією.

Початок літературної творчості Винниченка припав на епоху, хвору багатьма суспільними болячками, симптоми якої Винниченко виявив зразу. Він сумнівається, переживає, шукає шляхів виходу української літератури на новий, світовий рівень, багато читає.

Великою популярністю користуються твори В. Винниченка, зокрема романи «Чесність з собою» (1911), «Рівновага» (1912), «Заповіт батьків» (1913), в яких порушуються проблеми кохання, моралі й етики, спадковості, свідомого і підсвідомого, інстинкту і розуму тощо. Усі три вийшли спочатку в видавництві «Земля». Відбиваючись від гнівних звинувачень критики і читачів, Винниченко втягується в численні суспільно-політичні процеси і літературні дискусії, в результаті чого маємо таке розмаїття жанрів: інвективи, памфлети, листи, заповіді тощо.

Грандіозну полеміку викликав роман «На весах життя» («Рівновага»). У ньому відтворено життя інтелігенції в Парижі. У романі змішані чисто художній, публіцистичний та сатиричний елементи, ще й з невеличкою домішкою іноді полемічного змісту.

Єдність художнього і публіцистичного стилю є природним для Винниченка. Винниченко відчуває всю чудову красу життя, він розказує про його радість і біль, він майстерно малює усю велич дрібних змагань людини із безліччю противенств та пересуває перед очима нашої душі хвилясту путь людини, що прямує до якоїсь мети через ями не поводження та гребені удачі. Ця сумна традиція, підмічена Винниченком, дійшла свого апогею в післявоєнні роки, коли образи ворогів мали одну національність – українську, коли в уста

негативного героя вкладалися спотворені слова – українські [6]. Дізнатися більше про формування творчого світогляду В. Винниченка та інших українських письменників, можна пройшовши масовий онлайн курс під назвою «Осмилені й переосмилені» [7, с. 138].

Дивовижну плідність праці деякі критики трактували як невиправдану поспішність Винниченка, що негативно відбивалась на художній якості творів, написаних «похапцем» і кинутих «жужмом» «на суд і вжиток людський». А між тим, як справедливо спостерігав А. Ніковський, Винниченко був геніальний письменник, який умів підняти теми, які щойно народжувалися або визрівали в суспільному житті, не помічені навіть «громадським авангардом». Винниченко «вмів ті болючі питання схопити і – що найголовніше – виразно, руба, яскраво й талановито поставити в душі, в уяві свого читача, чим певна річ, і допоміг природньому розв'язанню болючих тих питань силами самого суспільства [3, с. 17].

Винниченко випереджував і час і сучасників, як личить воістину великому таланту, до того ж сміливому і мужньому. Він не боявся ані дразливих тем ані гнівної, образливої реакції на них читачів і критики. Він не підлаштовувався під смаки публіки. Навіть тоді, коли ризикував своїм добробутом, владою і славою. Він любив розкіш (надто довго і тяжко здобував шматок хліба), як належне, прийняв владу (результат пройденої звивисто-колючої дороги), не байдужий був до слави. Він був одним з небагатьох, хто за життя досягав найвищого щабля слави і, збитий смертельними ударами долі, як фенікс, знову піднімався – могутньо-сильний і омолоджено-чистий. Він був свідком читацького ажіотажу в Україні, театрального тріумфу у Європі. Нечуваним успіхом користувався роман Винниченка. «Сонячна машина», що за пару літ (1928–1930) видавався тричі. «Про неї («Сонячну машину») пишуть, говорять, упорядковують диспути, а головне – її читають, як ні одну українську книжку, як не читали навіть і загальнорекомендованих та обов'язкових Коцюбинського та Нечуя-Левицького в передіспитові українізаційні дні», – писав М. Зеров [1, с. 433].

Винниченко ніколи не скаржився на брак критичних відгуків на свої твори, але кількість і професіоналізм рецензій на «Сонячну машину» перевершував всі сподівання. Найавторитетніші критики – О. Білецький, О. Дорошкевич, М. Зеров, А. Річицький, С. Єфремов та багато інших – присвятили аналізу роману спеціальні наукові розвідки. Це їх І. Цуп'як назвав «винниченковими трубадурами» [5, с. 193].

Літопис громадських інтересів, громадського життя з його гострою боротьбою за визволення особи нації, з філософськими шуканнями, з безміром психологічних проблем, породжених цією неспокоїною, бурхливою епохою переоцінки цінностей, перегляду традицій, випробувань своїх людських можливостей ось що таке драматургія В. Винниченка [9, с. 127]. Письменник уявляв свою Батьківщину в колі цивілізованих країн і народів, де кожна людська особистість. Тому так багато уваги приділяв він не безликій масі класові, юрбі,

а завжди неповторній індивідуальності людини. Людини, яка ціною неймовірних помилок, мусить і страждань добуває свій досвід життя. Життя людського, а не існування в ролі коліщатка чи гвинтик тоталітарної машини нівеляції [2, с. 16].

Герої Винниченка – ті, що прагнуть визначити у суперечностях життя, – завжди скоріше оберуть загибель, ніж насильницьке упокорення чужій волі, рабство духу, відмову від свого Я. Таким же до кінця неупокореним був і сам автор талановитий митець і горда людина. Так, В. Винниченкові з його екзистенціалістським підштовхуванням від неповторного внутрішнього світу «я» людини, а відтак зображенням широкого спектру «точок зору» на предмет, властива така побудова конфлікту, яка це розмаїття поглядів реалізує. На наш погляд, Винниченковому енергійному темпераменту, темпераменту борця й правдошукача, зовсім невластивий такі її об'єктивовано-холодний погляд на світ людських відносин [4, с. 107].

Уміючи показувати всю розмаїтість, усі відтінки людських стосунків, поглядів, почуттів, він з кров'ю й болем, продираючись крізь найхімерніші парадокси суспільного й індивідуального життя, добуває одному-єдину правду – правду гуманістичну, оперту на одвічні закони людської – християнської – моралі [8, с. 56]. Помиляючись і страждаючи, часто всупереч власному бажанню і логічно вибудованим переконанням, його герої йдуть до цієї правди, нерідко гинучи у момент прозріння.

У результаті своїх сюжетотворчих експериментів він доходить висновків про багатолікність людини, про практичну неможливість повного осягнення людиною й відтак про життєво-вирішальну потребу моральних норм та важелів для людини.

Література:

1. Зеров М. Сонячна машина В. Винниченка як літературний твір [Текст] / М. Зеров // Зеров М. Українське письменство XIX ст.. від Куліша до Винниченка: лекції. Дрогобич: Відродження, 2007. – С. 432–453.
2. Костюк Г. Світ Винниченкових образів та ідей [Текст] / Г. Костюк // Слово і час. – № 7. – С. 14–26.
3. Ніковський А. Володимир Винниченко (Літературний нарис) [Текст] / А. Ніковський // Українська мова та література. 2002. – № 3. – С. 17–19.
4. Поліщук О. Навколо постаті Володимира Винниченка [Текст] / О. Поліщук // Слово і час. – 2008. – № 4. – С. 107–110.
5. Цюп'як І. Ідеал громадської людини в романах Сонячна машина В. Винниченка і Вальдшнепи М. Хвильового [Текст] / І. Цюп'як // Наукові записки. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. – Вип. 27. – С. 193–198.
6. Шарова Т.М., Шаров С.В. Історія української літератури 40-60 рр. XIX ст. – Мелітополь: Люкс, 2018. – 201 с.

7. Шарова Т.М., Шаров С.В. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця // Молодий вчений. – 2018. – Т. 9. – №. 61.1. – С. 137–140.
8. Шрам П. У Винниченка натура отаманська, приспана в турецькому гаремі [Текст] / П. Шрам // Вільна Україна. 1957. Ч. 14. – С. 56.
9. Шумило Н. Гармонійне і дисгармонійне в українській літературі початку ХХ ст.: Володимир Винниченко і сучасники [Текст] / Н. Шумило // Київська старовина. 1998. – № 5. – С. 124–131.